Het Palio-feest.

Van een feest, dat geen feest, maar bittere ernst is.

We zijn met de heele stad Siena mee al dagen lang in een toestand van zenuwaantastende opwinding, die zich pas Zondag, na de beslissende eindrace om de piazza del Campo, ontspannen zal. Ik heb zonder eenige weifeling voor den Unicorno, den Eenhoorn, partij gekozen, omdat hij onze goede oude prince-kleuren voert: oranje-blanje-bleu, maar Dolly heeft zich openlijk voor de Chiocciola, de Slak, verklaard, — en dat is ons eerste ernstige meeningsverschil. Ik heb het haar onomwonden gezegd: Dolly, je denkt aan fabeltjes, waarin de slak het van den haas wint, maar ik zeg je, je bent een sleecht patriot en Slak is geen naam voor een race-paard.

Ach, ik moet alles nog uitleggen, anders begrijpt ge me natuurlijk niet. Hier, in het oude Siena, in het hartje van Italië, wordt sinds 1260, sinds de daverende overwinning der Sienesen op de Florentijnen bij Montaperto, een jaarlijksch feest gevierd, dat nog niets van zijn glans heeft ingeboet: „Il Palio". Wat praat ik van een feest! Bittere ernst is het! Van het allerhoogste belang is het voor elken Sienees, welke „contrada", welke stadsbuurt, dit jaar de race winnen zal en met het eere-banier zal gaan strijken. Soms weer de gehate, machtige „Oca", de Gans, die om en bij den San Domenico nestelt? Allen mogen ze het winnen voor mijn part; ons eigen paard mag als allerlaatste als een kreupele knol de eindstreep oversukkelen, als de Oca den palio maar niet wint! Addiétro Oca- Viva Torre!!!! Wint de gans het toch..... laat ze oppassen, we hebben stokken bij ons en slaan er op!

Ik ben weer te haastig. Vergeef het me, als ik me de mogelijkheid indenk, dat de Oca het toch winnen zou, verliez ik mijn zelfbeheersching. Maar goed, er zijn zeventien „contrade" in Siena, zeventien volksbuurten, die alle haar eigen vaandel hebben, haar eigen contrade-bestuur in middeleeuwsche dracht, haar eigen trofeeën-zaal, en haar eigen race-paard inzetten. Hier gaan ze: O c a, Gans, L u p a, Wolvin, I s t r i c e, Stekelvarken, G i r a f f a, Giraffe, D r a g o, Draak, B r u c o, Rups, M o n t o n e, Ram, T o r r e, Toren, N i c c h i o, Schelp, U n i c o r n o, Eenhoorn, C i v e t t a, Uil, T a r t u c a, Schildpad, S e l v a, Woud, P a n t e r a, Panter, O n d a, Golf, C h i o c c i o l a, Slak, A p u i l a, Adelaar. Dolly en ik kennen hun kleuren al op den eersten blik, als waren we in Siena geboren en getogen. Hoe kan het anders? De heele stad leeft in een ademlooze spanning, waaraan men niet ontkomt. Overal hangen de vlaggen; vaandeldragers in middeleeuwsche kleedij loopen al dagen lang door de straten. „De" tegenstanders zijn de Oca en de Torre. de twee bonden van geallieerden. Men draagt zakdoeken met de eigen kleuren, koopt blikken cigarettendoosjes waarop het eigen vaandel staat afgebeeld, toont opzichtig de contrada waartoe men behoort in de kleur van sokken, hoedlint en wandelstok.

Een Amerikaan bood een klinkende som in koersvaste dollars om het palio-feest voor een keer in de wolkenkrabberstad te komen vertoonen. Very interesting, you know, en hij dacht er zijn dollars wel weer schoon uit te zullen halen. Dat de duivel juïlie hale, maar ons palio is geen vertooning! luidde het antwoord, dat woedend schuimde onder een wat hoffelijker vorm dan ik hier aangaf. Wij l e v e n het palio-feest, het is een stuk van ons zelf en we verkoopen het niet, verstaan? Wie het zien wil, moet er maar voor naar Siena komen!

In anno 1260 sloegen wij Montaperto, even boven Siena, de Ghibellijnsche Sienesen de Guelfische Florentijnen, die zich verbonden hadden met Lucca, Perugia en Orvieto en de bloem van haar jongen adel in het veld hadden gestuurd. In den Mangia-toren, op het raadhuis te Siena zaten de uitkijkposten, volgden met kloppend hart het verloop van het gevecht, riepen omlaag naar de piazza del Campo, waar een duizendkoppige menigte ademloos toehoorde, dat Sieneesche troepen stand hielden..... voorwaarts drongen..... teruggeslagen werden..... voorwaarts drongen... verwarring brachten in de vijandelijke gelederen..... de Florentijnen o p d e v l u c h t j o e g e n ! ! !

Juichend, brullend, schreiend, holden de menschen de kerken in, dankten barrevoets, op bloote knieën, Maria, de patrones der stad, en beloofden haar den dom, dien ze nu kroont. Juichend, brullend, schreiend kwamen de soldaten terug, schopten 2500 gevangenen voor zich uit, de poorten in; 1500 edele Florentijnen dekten met hun lijken het slagveld. De Florentijnsche gezant werd achterstvoren op een ezel gezet, aan welks staart het veroverde vaandel door het stof sleepte. Daarachter kwam de „carroccio", de strijdwagen der Florentijnen, waarin de „Martinelli" hing, die vóór het uitrukken der Guelfische troepen een maand lang, dag en nacht in Florence geluid was, — „opdat de Sienesen tijd zouden hebben zich ter verdediging voor te bereiden"! Onder hoongeroep, gejoel, gefluit werd de stoet om de piazza del Campo gejaagd..... ...en dat was het eerste palio-feest.

In den loop der jaren werden er wedstrijden aan verbonden van allerlei aard; pas in de zestiende eeuw nam het den tegenwoordigen vorm aan. In die dagen ontstond bovendien een tweede palio-feest, dat nu nog steeds zes weken vroeger gehouden wordt; toen in tijden van zorg, oorlog en honger het volk zich ter processie opmaakte om in den dom Maria om hulp te gaan smeeken, was bij het altaar de aartsbisschop in heftigen woordenstrijd verwikkeld met den beheerder van den domschat, en het volk, verdrietig ook hier geen vrede te vinden, verliet den dom weer en toog op naar een juist teruggevonden Mariabeeld, hetwelk een wonderdadige kracht werd toegeschreven; de Madonna del Provenzano. Haar werd het eerste paliofeest gewijd. Maar het tweede bleef het belangrijkste, en dat zien we Zondag.

Door alle eeuwen heen heeft zich het paliofeest dus in stand gehouden, en het zal blijven bestaan, zoolang de kwajongens op de pleinen maanden te voren, volgens alle regelen der kunst, zelfs met een heuschelijken vlaggeprijs, „palio" spelen, en zoolang — zooals gisteren reeds bij het eerste proefrijden — de jockeys door een half dozijn carabinieri dadelijk na het passeeren der eindstreep van hun paard moeten worden getrokken en uit de menigte gevoerd, die elkaar met vuistslagen bewerkt.

Laat een Oca 't niet probeeren in deze dagen in de wijken der Torre een hooge borst op te zetten, of er tegen een meisje den galanten jonker uit te hangen! Ze zouden 'm bij z'n lange gefriseerde haren grijpen — die zijn hier bij de jongelui in de mode — en hem een pak slaag verkoopen. Ze zijn al te hoogmoedig, die Oca. Hun vaandeldrager loopt er als een jonge prins bij en douwt ieder opzij, die hem in den weg staat. Wat overkwam een Engelsche hier in deze dagen? Bij de Fontebranda werd ze door een meisje aangesproken, dat haar vieze pootjes ophield en om een soldo vroeg. „Sieneesche meisjes bedelen niet!" wees de Engelsche haar in het brouwend Italiaansch der dochteren Albions terecht. „'k Ben geen Sieneesche, 'k ben een Oca", antwoordde 't kleine ding.

Om de piazza del Campo, het onvergelijkelijk mooi ingesloten, historische plein van Siena, zijn dagen lang karren vol zand uitgeworpen, en nu is de race-baan gereed. Op de gevaarlijke hoeken zijn matrassen opgehangen; hoog tegen de huizen op rijzen de tribunes: men verwacht een toeloop van 30.000 nieuwsgierigen, die elkaar tot op de daken der huizen en tot boven in den Mangia-toren verdringen zullen. Gisterenmorgen zijn de tien paarden, die meedoen, gekeurd. Zeven contrade vallen als steeds bij loting uit, want zelfs voor tien paarden is er zoo weinig plaats, dat gewoonlijk de helft van de jockeys er af vliegt. Om die reden worden de paarden ook niet alle naar hun waarde gekeurd. Men zoekt een paar goede en een paar zeer middelmatige uit, — zoo verdeelt men ze bij de race wat over de baan.

Na de keuring zijn de tien paarden verloot, — heel Siena wachtte in spanning den uitslag, want men kende de paarden al van de keuring. En in den namiddag werd gisteren de eerste proefrit gehouden.

Zwart van de menschen stond het middenvak, dat ook op den grooten dag zelf gratis blijft. Tot aan den nok gevuld de balkons; uit de ramen al tapijten en vlaggen. Een leger carabinieri in hun operette-costuums met den Napoleons-steek, en een halve compagnie fascisten in hun zwarte hemden maken de baan „schoon". Dat gaat alles ordelijk om er een voorbeeld aan te nemen. Boem! een schot uit een miniatuurkanonnetje; de paarden komen uit de poort van het raadhuis, de jockeys in bonte costuums er bovenop. Een razende opwinding komt over de menigte. Als de jockeys zich stuk voor stuk bij de „mossa", het koord, dat straks wegvliegt, presenteeren, schalt het handgeklap der eigen contrada. Bij het blauwen-wit der Onda, die ook dik in z'n tegenstanders schijnt te zitten, joelt en en sist de meerderheid over een zwak handgeklap heen. Maar men zegt, dat de Onda een goed paard heeft en ook die verwenschte Slak van Dolly! Oranje-blanje-bleu moet een knol van niets hebben.....

Boem! In een ondeelbaar oogenblik is het koord weggevlogen, zijn de paarden vooruitgestoven en wij van onze zitplaatsen opgevlogen. „Via! Via Pantera!" gilt een dame naast me en knijpt m'n arm bont en blauw, tot welke vertrouwelijkheid ze elk recht mist. De menigte brult, of ze geslacht wordt. Flang! de Bruco, Rups, vliegt tegen de matrassen. Een duizendstemmige gil ..... maar niemand let meer op hem. Het gaat niet om den jockey, B r u c o is alleen maar uitgevallen, da's alles. Via! Via! „Golf" is voor! Pantera! M'n arme rechterarm. Fluiten, sissen, de vuist opsteken.

De Slak haalt in! Ja ..... per Bacco, hij haalt in! Addiétro! schreeuw ik, addiétro Chiocciola! Rrràng, de Eenhoorn vliegt over den grond. De Panter er overheen. De dame naast me laat me los, valt met beide armen om haar voorman, die van louter inspanning niet omkijkt. Dolly knijpt me nu in m'n linkerarm: de Slak is voor! Twee maal rond ..... de Slak is voor. Driemaal rond ..... de Slak!

Boem! De Slak stuift als eerste over de eindstreep. Een koplengte achter hem aan de Onda. Doodmoe zinkt de winnaar van den paardenrug in de armen der fascistische soldaten, die hem in den looppas wegvoeren, de kolven der geweren opgeheven. De menigte heeft haar bezinning verloren, stormt op drie, vier punten op elkaar toe. Een halfdozijn heethoofden wordt „opgebracht", met opengerukt hemd, weggevlogen boord, vuurrooden kop

En dat wilde men in New York „vertoonen".

Dolly jubelt en danst: de Slak heeft gewonnen. Een Engelschman achter ons voelt in dezen wedren geen echte sport: „they are f o o l s". M'n beide armen gloeien. De makkers van den Chiocciola-jockey hebben hun overwinnaar uit de handen der politie gekregen, kussen hem van alle kanten en werpen hem hoog boven hun hoofden uit. Anderen willen hem te lijf .....

Dat was de „proefrit" van gisterenavond. In vijf minuten lag de piazza del Campo verlaten. In de late zon gloeide aan de overzijde in prachtig rood het oude, Gothische raadhuis met haar vlammend embleem.

Voor Oranje-blanje-bleu heb ik allen moed opgegeven. Maar Chiocciola gun ik den prijs niet, dan nog liever Pantera, al heb ik aan hem ook een blauwen rechterarm te danken. Overmorgen, op den grooten dag, ga ik al vroeg naar de piazza en kijk met de oude vrouwtjes naar welke contrada de weerhaan van den Mangia-toren wijst.

Want welke buurt h ij aanwijst op den vroegen morgen van den palio, — d i e w i n t h e t!

JOHAN FABRICIUS.